

CAVALER AL ȘTIINȚEI MOLDAVE

Dr. *Svetlana PROCOP*

21.05.1924–5.12.2010

Numele lui Constantin Popovici – om de știință, academician, celebru critic literar, eminescolog, istoric literar, folclorist și scriitor, este cunoscut nu numai colegilor și discipolilor săi de la Chișinău, nu numai consătenilor, care au numit în cinstea lui cea mai frumoasă stradă din sat, nu numai locuitorilor din Cernăuți, care au deschis la Centrul Internațional Cultural și Științific al diasporei ucrainene Muzeul dedicat vieții și creației sale, dar și celor din afara Republicii Moldova și a Ucrainei.

Constantin Popovici s-a manifestat într-un larg diapazon științific de investigație teoretică și aplicată în domeniul literaturii universale, afirmându-se mai ales în eminescologia postbelică și în comparativistică la nivelul literaturilor est-europene. Este autor a 50 de cărți și peste 600 de publicații, scrise în limbile română, rusă și ucraineană.

În anul 2008 apare primul volum al *Scrierilor alese* în 15 volume, care-i încununează efortul de-o viață. Pe parcursul acestor aproape trei ani (2008-2010), Constantin Popovici lucra, ca pe timp de război: fără repaus, într-un ritm intens. În ultimele luni, când boală insidioasă a devenit prea puternică, Constantin Popovici a reușit să pregătească pentru editare și ultimul, al 16-lea volum, care nu era de la bun început prevăzut în planul editării. Așa dar, *Scrierile alese* ale regretatului academician Constantin Popovici abordează integral nu numai problematica științifică a savantului, ci și includ toate operele sale artistice, publicate în trei limbi: română, rusă, ucraineană.

Monografia *Eminescu. Viața și opera* din volumul I – e în a șaptea ediție, fiind revăzută și completată cu date și materiale noi. În anexă e reproducă corespondența autorului cu eminescologi de vază, inclusiv cu Gheorghe Eminescu – ultimul bărbat din celebra dinastie.

Volumul II al *Scrierilor* prezintă cartea a doua *Эминеску. Жизнь и творчество* (în limba rusă) într-o variantă prescurtată a originalului.

Monografia *Ion Creangă și basmul est-slav*, care face parte din volumul al III-lea, abordează problema afinității basmelor marelui humuleștean cu motive folclorice ale slavilor de răsărit.

Volumul IV prezintă reeditarea monografiei *Український театр на кишинівській сцені* (în limba ucraineană). În baza materialelor de arhivă autorul restabilește istoria teatrului ucrainean în Basarabia la sfârșitul secolului XIX – începutul secolului XX.

Tot în limba ucraineană este editat volumul V – *Нариси українського фольклору та художньої літератури Молдови*. Pentru prima dată în Republica Moldova, a apărut o monografie unde sunt generalizate și studiate lucrările artistice ale scriitorilor de limbă ucraineană, reproducă istoria literaturii ucrainene din

Moldova, considerată de autor parte componentă a procesului literar republican.

A doua componentă esențială este considerată și literatura rusă locală, căreia îi este dedicat Vol. VI – *Русская литература в Молдове*.

Tot în contextul legăturilor literare sunt prezentate în volumul VII *Relații literare moldo-ruso-ucrainene*. Următoarele volume îl prezintă pe academicianul Constantin Popovici ca scriitor talentat, care posedă la perfecție trei limbi, fiind autor al romanelor: *Бентежний світанок* (în l. ucraineană, vol. VIII), *Скривджені доли* (în l. ucraineană, vol. IX), *На крутих перегонах* (în l. rusă, vol. X), *Тревожний рассвет* (în l. rusă, vol. XI), *Трудные судьбы* (în l. rusă, vol. XII), *На крутих перегонах* (în l. rusă, vol. XIII).

Unul din ultimele volume include o serie de materiale legate de amintirile militare ale autorului despre acad. Artem Lazarev – vol. XIV – *Жизнь отдана народу*.

Volumul XV – *Academicianul Constantin Popovici. Savant, scriitor, om* include materiale bibliografice, aprecieri, date biografice.

În mare măsură întreg diapazonul tematicii științifice a savantului Constantin Popovici și-a găsit continuitate în lucrările discipolilor săi. Fiind patriarhul domeniului „Literatura universală și comparată” pe parcursul anilor academicianul Constantin Popovici a format și tutelat o întreagă generație de cercetători în domeniul literaturii române, ruse, ucrainene, bulgare, găgăuze, evreiești. Printre aceștia se numără: doctorii în științe S. Pînzaru, A. Matcovschi, T. Botnaru, L. Bîrlădeanu R. Kleiman, I. Suhareva, T. Mitracova, L. Bostan, M. Șleahțișchi, G. Topor, M. Lemster, I. Șihova, S. Procop, N. Sporîș, D. Apetri, doctorii habilitați S. Pavlicenco, E. Prus. Majoritatea temelor au fost discutate pentru prima dată în istoria literaturii, fiind evaluate la înalta lor valoare.

Cel de-al XVI-lea volum, *Ступени творчества*, care încheie *Scrierile alese*, a fost pregătit pentru tipar de către academicianul Constantin Popovici în ultimele luni ale vieții sale. Îl aștepta cu mare nerăbdare. De la editură, primele exemplare de semnal, au parvenit odată cu vestea dureroasă – s-a stins din viață un Cavaler al științei moldave.